

Menno Tamminga: Minder energiebelasting? Mooi, maar op de hoogte van de energierekening heeft u steeds minder invloed

Posted on 24 september 2024 by Menno Tamminga

Ha! Een meevallertje voor de gasrekening thuis. Maar hé, twee dagen later is de meevaller al weer omgeslagen in een lastenverzwaring. Hoe kan dat?

Eerst de meevaller. Het kabinet-Schoof verlaagt de energiebelasting op aardgas, zo bleek vorige week op Prinsjesdag. Staatssecretaris Folkert Idsinga van Fiscale Zaken (NSC) becijfert dat de belastingverlaging een huishouden 29 euro voordeel oplevert. Per jaar. Helpt tegen energiearmoede, steunt de bestaanszekerheid. Het kost de schatkist 271 miljoen euro.

De 29 euro is gebaseerd op een gemiddeld verbruik van 1.050 kubieke meter gas. Of dat hét gemiddelde is? Op verschillende websites las ik hogere getallen. Geeft niet, want hoe hoger het verbruik, hoe meer voordeel.

Tweede Kamer doet burger tekort

Bij de Algemene Politieke Beschouwingen vorige week noemde geen enkel Kamerlid deze belastingverlaging. Belastingen komen in dat zogeheten 'belangrijkste politieke debat van het jaar' nauwelijks aan de orde. Politici praten liever over meer geld uitgeven of bezuinigingen terugdraaien. Niet over belastingen. De fractievoorzitters die het debat met premier Dick Schoof voerden, laten belastingzaken graag over aan hun financiële experts. Hun debat komt later.

Daarmee doet de Kamer de burgers en bedrijven die de belastingen betalen geen recht. Belastingen zijn geen vanzelfsprekend gegeven. Burgers en bedrijven zijn geen pinautomaat.

Wat moet u als consument met deze verlaging van de energielasting?

Incasseren. U hoeft er niets voor te doen. Uw energieleverancier moet het regelen, belooft het ministerie.

Maar de meevaller kan ook aanleiding zijn om uw energiecontract weer eens te bekijken. Er zijn genoeg websites waar u zulke vergelijkingen kunt maken. En hou er rekening mee: uw contract tussentijds opzeggen vanwege een betere aanbieding elders kost nu gewoon geld.

Als u naar uw contract kijkt, kunnen u twee dingen opvallen. De eerste is uw keuzevrijheid. U heeft de keuze uit tientallen leveranciers. Dus u kunt de hoogte van uw tarieven zelf bepalen. De energielasting komt daar bovenop.

Duizelingwekkend

Maar u zult ook zien dat er nog een andere kostenpost is: de kosten van het netbeheer om gas en elektriciteit thuis te krijgen. Hier valt niks te kiezen. U bent gebonden aan de netbeheerder in uw regio, zoals Liander of Enexis. Deze beheerders zijn in handen van gemeenten en provincies en – sinds vorig jaar – ook van de rijksoverheid. Toen stak het kabinet namelijk 500 miljoen euro in Stedin, de regionale netbeheerder in de provincies Zeeland, Utrecht en delen van Zuid-Holland.

Het zou mij niks verbazen als de rijksoverheid ook kapitaal gaat steken in andere

netbeheerders. Waarom? De kosten voor de overstap van fossiele brandstoffen (inclusief aardgas) naar elektriciteit zijn duizelingwekkend.

De kostengroei geeft nu al hoofdbrekens, terwijl de grote golf nog moet komen. Om hoeveel geld het gaat werd twee dagen ná de aangekondigde gasbelastingverlaging duidelijk. Het zoet van het voordeel van 29 euro werd vergald door een lastenstijging van gemiddeld 60 euro per huishouden vanwege hogere nettarieven.

Deze lastenverhoging stond niet in de Miljoenennota of het Belastingplan 2025. Maar is wél van belang voor energiearmoede en bestaanszekerheid, een verkiezingsthema dat wel vergeten lijkt.

De verhoging rolt uit een onderzoek van 'consumentenwaakhond' ACM, de Autoriteit Consument & Markt, naar de tarieven van de netbeheerders volgend jaar. Dat zijn de energiebedrijven die gas en stroom bij u thuis afleveren. De ACM moet er op toezien dat zij hun regionale monopolies niet misbruiken door consumenten en bedrijven uit te knijpen.

Wind kost geld

De hogere nettarieven beginnen, misschien verrassend, op zee. Het groeiend aantal windparken op zee moet aangesloten worden op het hoogspanningsnet van Tennet, een staatsbedrijf. Nu neemt de overheid deze aansluitingskosten nog voor zijn rekening, maar de verwachting is dat daar op afzienbare termijn een einde aan komt. Dan berekent Tennet deze kosten door aan zijn klanten. Dat zijn grote industriële bedrijven én de regionale netbeheerders. De netbeheerders investeren zelf ook nog eens in een sterker elektriciteitsnet. Zij geven de hogere tarieven van Tennet aan u door plus de kosten van hun eigen investeringen.

Volgende jaar innen de netbeheerders ongeveer 1 miljard euro extra voor deze investeringen, schrijft de ACM. Deze kosten betalen consumenten en bedrijven.

Duur Duitsland

Maar er zijn meer hoofdbrekens voor het kabinet. Tennet heeft te veel hooi op de vork genomen. Het staatsbedrijf moet in Nederland miljardeninvesteringen, maar in Duitsland nog meer. Tennet is namelijk ook eigenaar van een omvangrijk Duits net.

Het kabinet Rutte IV had al 25 miljard euro vrijgemaakt voor steun. Nu legt minister van Financiën Eelco Heinen (VVD) er nog eens 19 miljard euro bij. Totaal: 44 miljard. Dat komt overeen met bijna 9 procent van de uitgaven op de rijksbegroting of 4 procent van de totale jaarlijkse Nederlandse productie van goederen en diensten. Dat geld, dat is het goede nieuws, moet Tennet wel een keer terugbetalen... Ten dele wellicht door hogere tarieven voor burgers en bedrijven.

Ondergeschikte consument

De komende jaren zal het kabinet-Schoof zuinig zijn met verdere lastenverlichtingen, maakte minister Heinen vorige week duidelijk. De trein van de lastenverzwaringen van de energietransitie dendert echter door. Deze lastenverzwaringen ziet u terug op uw energierekening. Meer energiearmoede, minder bestaanszekerheid.

Het deel van de rekening dat u zelf kunt beïnvloeden (minder gebruiken, slim winkelen bij aanbieders) wordt bovendien steeds kleiner, de kosten die vastliggen worden juist groter. De lagere energiebelasting doet daar weinig aan af. U wordt steeds minder de autonome consument, maar steeds meer de ondergeschikte van de belangen van de overheid en van regionale en landelijke energiemonopolisten.

[Menno Tamminga](#) is economisch columnist van Wynia's Week. Eerder was hij redacteur en columnist van Het Financieele Dagblad en van NRC Handelsblad.

Wynia's Week verschijnt nu drie keer per week! De groei en bloei van Wynia's Week is te danken aan de donateurs. Doet u al mee? **Doneren kan op verschillende manieren. Kijk [HIER](#). Hartelijk dank!**